

(Фонд стратешке културе)

Руска јавност је забринута због журбе којом се воде преговори са Американцима о закључивању новог споразума о смањењу стратешког офанзивног наоружања (СОН-3). Истичући ту забринутост, фракција КПРФ у Државној думи чак се ових дана огласила специјалним саопштењем.

У суштини, чему журба ако је реч о питању које је у непосредним интересима националне безбедности? Журбу објашњавају тиме што је истекао рок важења Споразума о стратешком офанзивном наоружању – 1. Међутим, са његовим исцрпљивањем успостављени систем договора око питања стратешке стабилности и даље је на снази. Подсећам да тај систем подразумева комплекс споразума о ограничењу и редукцији стратешког наоружања, ограничењу развијања противракетне одбране (ПРО), одржавању баланса снага у сфери конвенционалног наоружања. СССР је из времена Михаила Горбачова начинио озбиљне уступке приликом потписивања Споразума о уништавању ракета средњег и малог домета (РСМД), Споразума о стратешком офанзивном наоружању – 1 и Споразума о стратешком офанзивном наоружању -2 који није ступио на снагу. Потом се 2002. године појавио Споразум о смањењу стратешких офанзивних потенцијала, који важи до 2012. године.

На последњи споразум САД су пристале покушавајући да изгледе негативни ефекат од иступања из Споразума о ПРО. Међутим, Русија је у тренутку његовог потписивања имала довољан потенцијал задржавања, или, једноставније речено, при сваком развоју војно-стратешке ситуације руске бојеве главе (неколико хиљада јединица) досезале су територију САД, наносећи неприхватљиву штету.

За осам година ситуација се у сфери руског и америчког стратешког нуклеарног наоружања кардинално променила. Као прво, формиран је нуклеарни диспарат услед иступања САД из Споразума о ПРО из 1972. године: америчке ракете и други објекти су заштићени, руски пак стоје на ветрометини. То јест, америчке бојеве главе несметано досежу до сваког објекта на територији Русије, а руске ракете потпадају под утицај америчких средстава на старту, у фази испаливања, на орбиталној трајекторији, па чак и у подручју пада пробушених бојевих глава. Решавајући задатак неутрализације руског нуклеарног потенцијала, САД реализују програм размештања 1400 објеката ПРО на

Не би требало подстицати споразум о стратешком офанзивном наоружању

Пише: Леонид Ивашов
четвртак, 18 фебруар 2010 09:23

копну, морским просторима, авио-носачима (сетимо се успешне пробе ласерског уређаја на боингу-747 за уништавање балистичке ракете фебруара 2010. године у космосу).

Друго, САД у оквиру стратегије „брзог глобалног удара“ (усвојене јануара 2003. године) убрзаном динамиком повећавају потенцијал стратешких крстарећих ракета, пре свега морског базирања, које ни на који начин нису обухваћене Споразумом о стратешком офанзивном наоружању - 1.

Треће, совјетски фактор нуклеарног задржавања компензован је снагом групације конвенционалних снага и средстава, нарочито дислоцираних на западном стратешком правцу (скок до Ламанша у случају нуклеарног удара САД био је реалан). Данас пак у резултату „успешних“ војних реформи војни потенцијал Русије у поређењу са НАТО подсећа на патуљка, што је индиректно фиксирано и у Војној доктрини-2010, из које су такви појмови као што су офанзивне операције, контраудар, разбијање агресора једноставно изузети.

И још један важан моменат. Приликом рада на Споразуму СОН-1 није узето у обзир нуклеарно наоружање Енглеске, Француске и Кине. То је учињено из разлога вишеструке квантитативне и квалитативне супремације средстава САД и СССР, а такође због приоритета „општељудских“ вредности у погледима на свет касносовјетских и руских руководилаца. Данас, када се број носача и бојевих пуњења у оружаним снагама РФ рачуна у стотинама (чак не хиљаду), Русија се суочава са вишекратном супериорношћу нуклеарних средстава Запада и паритетом у наредних неколико година са Кином. При томе САД први пут од почетка нуклеарне трке добијају шансу да поуздано „покрију“ руски стратешки нуклеарни потенцијал системом ПРО и арсеналом високософистицираних крстарећих ракета, које дејствују у комбинацији са средствима радиоелектронског гушења система управљања.

У Војној доктрини-2010. као спољна војна опасност означено је „стварање и развијање система стратешке противракетне одбране, који подривају стратешку стабилност и нарушавају успостављени однос снага у ракетно-нуклеарној сфери, а такође милитаризација космичког простора, развијање стратешких ненуклеарних система високософистицираног оружја (п.8 г).“ То јест, Москва у главном војном документу званично признаје опасну неједнакост стратешких потенцијала, који угрожавају безбедност Руске Федерације.

Не би требало подстицати споразум о стратешком офанзивном наоружању

Пише: Леонид Ивашов
четвртак, 18 фебруар 2010 09:23

У таквој ситуацији, када се због повећања диспаритета опасност по Руску Федерацију повећала, преговори не могу бити једноставни по одређењу: Американци ће тежити да повећају своју супериорност и сачувају повољне за њих тенденције, а руској страни пак предстоји да те тенденције задржава. Тешко да се може рачунати на веће слабљење Русије.

Важно је нагласити да одустајање од новог споразума о СОН, ако Американци не пристану на уступке, неће довести ни до каквих катастрофалних последица: САД ће реализовати своје програме, ми своје, али при томе ми нећемо олакшавати Американцима задатак неутрализације руских стратешких нуклеарних средстава.

Које задатке решавају руски преговарачи у процесу израде Споразума о стратешком офанзивном наоружању -3?

Прво – потребно је исправити мане пређашњег споразума. Поред осталог, извести стратешке мобилне комплексе испод будне америчке контроле, јер су код СОН-1 Горбачов, Шеварднадзе и Јаковљев пристали на сличну контролу, која је вршена у процесу производње, у току инсталирања па све до постављања на борбено дежурство и експлоатацију. Што би се рекло, „од“ и „до“. И то није преувеличавање. Памтимо ситуацију од 1. маја 1997. године. Када је допутовала у Москву на преговоре о нацрту Основног документа Русија–НАТО, државни секретар САД Медлин Олбрајт је најпре поставила питање о недопустивости тога да је комплекс „Топољ“ на станици Дровјанаја у неко време (наведени су конкретан дан, час и минут) скренуо са маршруте а да при том није о томе била обавештена америчка страна. Русима су ставили строгу примедбу, охохо...

Друго – приморати Американце да замрзну инсталирање система ПРО.

Треће – урачунати у стратешка нуклеарна средства крстареће ракете морског базирања великог домета, опремљене бојевим главама.

Постоје и други преговарачки проблеми у вези са урачунавањем авио-нуклеарних средстава, повратног потенцијала итд. Како ће се развијати преговарачки процес, тешко је рећи. Зато што нема јасних изјава о ставу руског војно-политичког руководства. Неће

ли у једном лепом тренутку пасти команда да се потпише америчка варијанта? Тако нешто имао сам прилике да видим не једном. Сећам се, у фебруару 1997. године у Хелсинкију су вођени тешки преговори између Бориса Јељцина и Била Клинтона о проблемима стратешког офанзивног наоружања, ПРО, хемијског оружја, крстарећих ракета итд. Американци су били упорни, и руски преговарачи су формирали став: ако они не пристану на уступке – ништа не потписивати. И то је руској страни у потпуности одговарало. Међутим, после разговора двојице председника у четири ока, излази Борис Јељцин и јавно саопштава Јевгенију Примакову: „Ви нисте умели да се договорите и ја потписујем америчку варијанту“.

Нажалост, почев од времена Горбачова Москви мањка свести о улози и месту руског ракетно-нуклеарног потенцијала у формирању геополитичког статуса Русије. А управо тај потенцијал омогућава Русији да се држи у групи мудрих држава света. По већини других показатеља Русија се спустила до нивоа Нигерије, а понегде и ниже. Лишивши се статуса друге нуклеарне државе планете, и то још способне да уништи прву у свету нуклеарну државу, руску елиту ће ветрић одувати из групе водећих светских субјеката, који учествују у формирању дневног реда човечанства.

Имајући у виду изнетог, чини ми се да је неопходно следити следећу преговарачку линију:

– не попуштати под америчким притиском и притиском руских „експерата“, од којих многи данас нису служили у армији, нису радили у „одбрамбеном комплексу“ нити се професионално бавили проблемима војне безбедности земље;

– радити промишљено, не наводити конкретне рокове за потписивање будућег споразума зато што је важност претходног истекла 5. децембра 2009. године, јер је он „умро“ задуго пре формалног престанка његове важности;

– не поспешивати руску делегацију, већ напротив, пружати јој политичку, професионалну и нарочито друштвену подршку;

– полазити од премисе да је непостојање споразума којим се везују и руке и ноге за развој руских стратешких нуклеарних снага и којим се разоружава Русија боље него потписивање још једног „историјског“ документа, који наноси штету безбедности земље.

Не би требало подстицати споразум о стратешком офанзивном наоружању

Пише: Леонид Ивашов
четвртак, 18 фебруар 2010 09:23

То јест, не допустити одступање од одбране национаних интереса ни за корак, па ма шта партнери предлагали. Јер у питању су постојање и суверенитет државе Русије, будућност свих народа Русије.

Најважније је не допустити Американцима да посумњају у постојеће војне могућности Русије да у свакој ситуацији допреми неколико јединица (а још боље – неколико стотина) бојевих глава до обала Потомака и до банака на Волстриту. И обезбеди безусловну реализацију такве могућности, ако је на то приморају.